

Covenant & Conversation

ת"וב
Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ה"צט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

TERUMA ÖZET

İki Yaratma Eylemi

- Rabi Sacks'ın burada özeti verilen yazısına [web sitemizden](#) ulaşabilirsiniz.

Tora'da tarif edilen iki kilit yaratma eylemi vardır: Tanrı'nın evreni yaratması ve Bene Yisrael'in çöl boyunca onlarla birlikte yolculuk eden *Mişkan*'ı yaratmaları.

Aralarındaki bağlantı tesadüfi değildir, çünkü Tora iki konu arasında çarpıcı bir dizi sözel paralel kullanır. Buradaki mesaj hataya yer bırakmamaktadır. ***Mişkan'ın yapılışı, evrenin yaratılışının aynası gibidir. Tanrı dünyayı nasıl yaptıysa, aynı şekilde Bene Yisrael'e de Kendisi için bir barınma yeri yapmaları talimatını vermiştir.*** Bu onların, Mısır'dan çıktıktan sonraki, yapıcı ve işbirliği gerektiren ilk büyük eylemidir. Tıpkı evrenin bir yaratma eylemi ile başlamış olması gibi, Yahudi tarihi de bir yaratma eylemiyle başlamaktadır.

Her iki anlatımda da anahtar sözcükler aynıdır: *yapmak, görmek, tamamlamak, mübarek kılmak, kutsamak, çalışma, işte*. Örneğin, Tanrı'nın dünyayı yaratmasının ardından "Tanrı, yapmış olduğu her şeyi gördü; ve işte - çok iyiydi". Ve *Mişkan* inşa edildikten sonra "Moşe tüm işçiliği gördü ve işte - onu yapmışlardı. A-Şem'in onu emrettiği şekilde yapmışlardı onu". Dolayısıyla Tanrı için evreni yaratmak ne idiye, Bene Yisrael tarafından *Mişkan*'ın oluşturulması da oydu.

Yine de burada çarpıcı bir fark vardır. Evrenin yaratılışı yalnızca 34 pasukta anlatılmaktadır. *Mişkan*'ın yapılışının anlatılması ise birçok *perekı* kapsamaktadır. Direkler ve perdelerden oluşan küçük, taşınabilir bir Mabet'e bu kadar yer adanmış olmasının sebebi nedir? Bunun cevabı önemli bir esası teşkil eder. ***Tora, insanın Tanrı hakkındaki kitabı değildir. Tanrı'nın insanlık hakkındaki kitabıdır.*** Sonsuz olan Yaradan için, insanlığa bir yuva yapmak zor bir şey değildir. Zor olan, insanoğullarının Tanrı için bir yuva yapmalarıdır. Ama işte, *Mişkan*'ın - ve Tora'nın - amacı tam da budur.

Bir *Midraş* bunu güçlü bir şekilde açıklar. Tanrı evreni yarattığı zaman, alçak âlemde Kendisi için bir barınma yeri arzu etmişti. Ancak Adam günah işledikten sonra ve insanların daha sonraki başarısızlıklarının ardından, Tanrısal Mevcudiyet dünyadan geri çekilmiştir. Nesiller birbirini kovalarken Tanrı'nın Mevcudiyeti gittikçe uzaklaşmıştır. Sonra Avraam ve soyu gelmiş ve O'nu tekrar dünyaya yaklaştırmaya başlamışlardır. Nihayet Moşe gelmiştir ve *Mişkan* kurulduğu zaman Tanrı'nın Mevcudiyeti tam olarak geri dönmüştür. Bu aşamada Tanrı "Bahçeme geldim" demiştir. ***Mişkan, en başta var olup sonra kaybedilmiş olan bu Mevcudiyeti geri getirmiştir.***

Bu fikri nasıl anlamalıyız? Bunun cevabı *kadoş*, yani "kutsal" sözcüğünde yatar.

Yaratma eyleminin kendisi *tsimtsum*, yani Tanrı'nın Kendisi'ni sınırlamasını gerektirir. İnsanların özgür iradeye ve ahlaki sorumluluğa sahip olabilmeleri için, Tanrı'nın, Varlığı'nı her yerde ezici bir şekilde belli etmemesi gerekir. Bene Yisrael Sinay'da Tanrı'nın sesini duydukları zaman Moşe'ye "Bizimle sen konuş... Fakat bizimle Tanrı konuşmasın ki ölmeyelim" demişlerdir. Sonsuz olan, sonlu

olana yer bırakmaz. Tıpkı bir çocuğun yürümeyi öğrenebilmesi için onu serbest bırakması gereken bir ebeveyn gibi, Tanrı da insanlığa hareket alanı yaratmak için geri çekilir. Yaratma, Tanrı'nın Kendisini sınırlamasını gerektiren bir eylemdir.

Ancak bu bir paradoksa yol açar. Eğer Tanrı her yerde hissedilir olursa, insan ırkına hiç yer olmaz; ama eğer Tanrı bizden tamamen gizlenirse, O'nu nasıl tanıyabiliriz? Tora buna, Tanrı'nın belli başlı alanları "Kendisine ait" olacak şekilde ayırdığını söyleyerek cevap verir: Tanrı bunu zaman boyutunda (Şabat), insanlar arasında (Yisrael) ve mekân boyutunda (Mişkan) yapar. Bunlar, göklerle yeryüzünün bulunduğu kutsal anlar ve yerlerdir.

Ne var ki, kutsal yerler karşısında dikkatli olmamız gerekir. Böyle yerlerde insani girişime hiç yer yoktur. Her şey "A-Şem'in emrettiği şekilde" olmalıdır. Tıpkı Tanrı'nın bize alan açmak için Kendisini sınırlaması gibi, biz de O'na alan bırakmak için kendimizi sınırlarız.

Mişkan'ın Bene Yisrael tarafından yaratılışı, işte bu nedenle, evrenin Tanrı tarafından yaratılışına paraleldir. Her ikisi de, birinin diğeri için yer açtığı birer "kendinden feragat" eylemiydi. Konu kutsiyet olduğunda, "A-Şem'in emrettiği şekilde" ifadesi, Tanrısal "çok iyiydi" ifadesinin insani dengidir. **Hol, Tanrı'nın insan için açtığı alandır. Kodeş bizim Tanrı için açığımız alandır.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Sizce Tora Mişkan'ın yaratılmasına neden tüm evrenin yaratılışına verdiğiinden daha çok yer vakfetmektedir?
2. Bizim yoğun gündelik yaşamlarımızda Tanrı için yer açmak ne anlama gelir?
3. Bene Yisrael, Mişkan'ın tam olarak nasıl inşa edilmesi gerektiğine dair talimatları Tanrı'dan almışlardır. Basitçe kendi yaratıcı girişimlerinden yararlanmaları neden mümkün değildi?

Bir Ana Fikir

İnanç yalnızca fikirlerde yaşamaz; disiplinli eylemleri de gerektirir. Kutsiyet, Tanrı'ya alan açmakla gelir. Tıpkı Tanrı'nın bizim için bir dünya yaratmak amacıyla Kendisini sınırlamış olması gibi, bizim de O'na alan açmak için kendimizi sınırlamamız gerekir.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Teruma *perası*, *Mışkan*'ın, yani Bene Yisrael'e çöl boyunca eşlik edecek olan taşınabilir Mabet'in inşası için gereken ayrıntılı talimatları veren ilk *perası*dır.

Tanrı halktan, altın, gümüş, bakır ve başka değerli malzemelerden oluşan bir bağış getirmelerini ister. Ancak bu bağış yalnızca kalpleri kendilerini bu amaca katkıda bulunmaya sevk eden kişilerden alınacaktır. Bu, yeni kurtarılmış olan halkın işbirliğini gerektiren ilk projeydi. Hep birlikte Tanrısal Mevcudiyet'in aralarında barınacağı fiziksel bir mekân oluşturacaklardı. *Peraşa*, Aron (Sandık), *Şulhan* (Masa), *Menora* (Şamdan) ile *Mışkan*'ın kendi yapısı için gerekli tam ebatları ve kullanılacak malzemeleri tarif eder.

Bu ayrıntılara dair açıklamalar sıradaki birkaç *perası*da devam edecektir. Rabi Sacks'ın belirttiği gibi, Tora'ya, Tanrı'nın dünyayı yaratıp onu insanlara bir yuva olarak vermesini öğrenerek başlamıştık. Tanrı bunun ardından bir ulus yaratmıştır. Ve şimdi, bu yeni ulusun Tanrı için bir yuva yaratmasını öğrenmenin vakti gelmiştir.

Peraşa Aktivitesi

İnşaat Yarışması

Bu oyun için Lego tuğlaları, yapı blokları veya Şabat'ta kullanılabilecek başka malzemelere ihtiyacınız olacak. Takımlara ayrılın ve bir hakem belirleyin. Hakem her takıma bir malzeme seti ve çok belirli bir talimatlar dizisi vermelidir (örneğin, tam 1 metre yüksekliğinde ve tam 3 penceresi olan bir kule inşa edin). İşin püf noktası, takımların herhangi bir yaratıcı ekleme yapmasının yasak olmasıdır. Hakem sonra değerlendirmesini yapacaktır. Ardından hep birlikte düşünün. Yapılan inşaatlar verilen talimatlarla eşleşiyor mu? Size hangisi daha kolay/zor geldi ve neden?

Köprü'nün İnşası

1870'li yıllarda New York'ta yeni bir inşaat projesine başlanmıştı: Brooklyn Köprüsü. Zamanının en büyük mühendislik projesi söz konusuydu. Ne var ki, bir yangını söndürme çabasına öncülük etmesinin ardından, baş mühendis Washington Roebling yediği vurgun yüzünden yatağa mahkûm olmuştu. O zamandan itibaren inşaat bölgesini bir daha ziyaret edemedi. Her aşamanın doğru bir şekilde yapıldığından emin olmak için, yapılan işe nezarete devam etmeye kararlıydı, ancak inşaat alanında dolaşamadığı zaman bunu nasıl yapabilecekti? Yatağa bağlıyken, zamanın en büyük ve en zorlu mühendislik projesini nasıl yönetebilirdi?

On yılı aşkın bir süre boyunca, Washington, inşaatın ilerleyişini yatak odası penceresinden bir teleskop yardımıyla izledi. Köprü'nün, hazırlamış olduğu karmaşık planlara tamı tamına uygun olarak inşa edilmesini temin etmek üzere, köprü inşaatını kendi kendine öğrenmiş olan eşi Emily inşaat sahasını onun yerine ziyaret ediyor ve kocasının planladığı tüm işi yürütüyordu. Ancak Washington'un rahatsızlığı ağırlaştı. Çok geçmeden kısmi felç geçirdi; artık konuşamıyor, hatta ellerini bile doğru düzgün hareket ettiremiyordu. Bunun üzerine Emily ile birlikte bir sistem geliştirdi. Karmaşık mesajları, işlevini sürdüren bir parmağıyla Emily'nin koluna tıklayarak iletliyordu. Emily bunların hepsini anlıyordu. Ardından da bu kesin ayrıntıları, çelik kabloların ölçümlemlerini, tellerin gerilimini ve taşların yerleştirilme şeklini işçilere aktarıyordu. Washington orada olamasa da, varlığı her bir vida ve kabloda hissediliyordu, çünkü Emily, onun emirlerinin harfiyen yerine getirilmesini temin ediyordu.

Bugün Brooklyn Köprüsü, Emily Warren Roebling ve kocası Washington Roebling'in anısına adanmış bir plakette işaretlidir.

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *peraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *peraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

"Saf altından bir şamdan yap."

- Şemot 25:31

SORU:

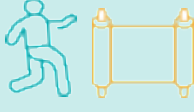
Tarifi ilk kez Teruma *peraşasında* verilen *Menora*, Yahudi halkının kalıcı bir simgesi haline gelmiştir. Sizce *Menora* neyi sembolize eder?

Rabi Sacks (Koren Sacks Humash'ta) buna bir cevap önerir:

"Roma'da bulunan Titus'un Zafer Takı... Romalıların MS 70 yılında Yeruslayim'e uyguladıkları muzaffer kuşatmayı anar. Burada Romalı askerler savaş ganimetlerini taşıırken tasvir edilir. Bu ganimetler içinde en ünlüsü *Menora*'dır. Roma o askeri çatışmayı kazanmıştı. Ne var ki, Roma uygarlığı gerileyip yıkılırken, Yahudiler ve Yahudilik ayakta kalmıştır. Bizler 'güçle değil, kahramanlıkla değil', ışığımızın niteliğiyle ayakta kalırız."

- **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

Pratikte Peraşa

HAFTANIN MİTSVASI

Mişkan'ın İnşası

(Şemot 25:8)

Bu nosyon bize kutsiyetin kazara meydana gelen bir şey olmadığını, niyetli bir çaba gerektirdiğini öğretir. *Mişkan* sözcüğü, Tanrı'nın Mevcudiyeti anlamına gelen *Şehina* ile aynı kökten gelir. Tanrı'ya adanmış fiziksel bir alan inşa etmekle, bizden daha büyük bir şeye boşluk açmak üzere kendi arzularımızdan geri adım atma sanatını uyguluyor oluruz. Bu fikir bize Tanrı'nın basitçe göklerde olmak istemediğini, alçak âlemlerde, her bir insanın kalbinde ve her bir cemaatin yapısında bir barınma yeri arzuladığını hatırlatır.

PRATİK KONUŞALIM

Siz nasıl alan açacaksınız?

Tanrı için alan açmak, kendi otonom irademizi ne zaman daha yüksek bir amaç uğruna bir kenara bırakacağımızı bilmek demektir. Modern dünyamızda sıklıkla, tamamen kendi kendimizi yetiştirmemiz ve kendi özel girişimlerimizi izlememiz yönünde teşvik ediliriz. Ancak *Mişkan* bize gerçek kutsiyetin disiplinden ve başkalarıyla paylaştığımız bir çerçeveden geldiğini öğretir. Pratikte bunun, bir *mitsvayı* tam olarak anlamıyorsak bile onu ayrıntılarıyla gözetmek veya kendi arzularımızdan önce başkalarının gereksinimlerine kulak vermeyi seçmek gibi tezahürleri olabilir. Egomuzu sınırladığımız zaman, cemaatin ve maneviyatın gelişip serpilebileceği bir alan yaratıyor oluruz.

"En yüksek başarılar kendimizi ifade etmek değil, kendimizi sınırlamaktır: bizden başka ve farklı bir şey için boş alan açmaktır." – Rabi Sacks

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Bu hafta içinde, çok özel bir yolla özen göstereceğiniz bir alan seçin (örneğin, bir raf veya kutu). Bunun *Mişkan*'la ne alakası olduğunu merak ediyor olmalısınız. Seçtiğiniz bu şeye baktığınız her seferinde şunu hatırlayın: Siz nasıl böyle özel bir yer yaptıysanız, aynı şekilde hepimiz, özenli davranmak ve nazik olmak suretiyle kalplerimizde Tanrı için yer alan açabiliriz.

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Genellikle tüm dikkatinizi alan ve diğer hiçbir şeye yer bırakmayan bir alışkanlık veya aktiviteyi tespit edin. Örneğin ekran karşısında geçirdiğiniz zaman. Bu hafta içinde, farklı bir yönden anlamlı olduğunu hissettiğiniz bir şey – mesela yeni bir Tora fikrini öğrenmek veya ihtiyaç duyan birine yardım etmek gibi bir şey – için yer açmak üzere kendinizi bundan belli bir süreliğine geri çekmeyi deneyin. Kendinizi sınırlamanın, nasıl da başka bir şey için fiilen yer açabilmenizi sağladığına odaklanın.

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecek ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Tanrı'nın Barınma Yeri

KATMAN 1: TORA'NIN METNİNE BAK - ŞEMOT 28:8

“וַעֲשׂוּ לִי, מִקֹּדֶשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם”

KATMAN 2: RABI SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

“Bana bir Mabnet yapacaklar ve içlerinde barınacağım.”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Yahudi mistikleri bu pasuktaki dilsel garipliğe uzun zaman önce işaret etmişlerdi. Bu pasuğun aslında “Bana bir Mabnet yapacaklar ve onun içinde barınacağım”, yani “onların içinde” değil, “o mabedin içinde barınacağım” demesi gerekirdi. Öyleyse Tanrı için, içinde barınmayacağı bir ev inşa etmemizin ne anlamı vardır? Ve “içlerinde barınacağım” ne demektir?

KATMAN 4: RABI SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

Bu ifade kullanımının sebebi, Tanrısal Mevcudiyet'in bir binanın değil, o binayı inşa edenlerin içinde, başka bir deyişle, fiziksel bir yerde değil, insanın kalbinde yaşıyor olmasıdır. Mabnet, Tanrı'nın objektif varlığının başka yerlere göre daha yoğun olduğu bir yer değildi. Daha ziyade burası, kutsiyetiyle insanların kalplerini, orada tapınılan Tanrı'ya açma etkisine sahip olan bir yerdi. Tanrı her yerde mevcuttur, ama biz Tanrı'nın varlığını her yerde aynı şekilde hissetmeyiz. “Kutsal”ın esası, bizim tüm insani araç ve arzuları bir kenara bırakıp tamamen Tanrı'ya ayrılmış bir alana girmemizdir.

Eğer *Mışkan* kavramı, Tanrı'nın, kendisini tüm içtenliğiyle Göklere açan insan kalbinin içinde yaşadığı anlamına geliyorsa, o zaman sinagogun yolu açıktır: Eğer Tanrı her yerdeyse, o zaman O'na herhangi bir yerde ulaşılabilen fikrinin üstün ifadesidir bu.

KATMAN 5: DÜŞÜN VE CEVAP VER

Kendi sorularınızı da ekleyin! Öğrendiklerinizi Tora'daki diğer örneklerle ve kendi yaşamınıza da uygulayın...

Mışkan ve daha ileride sinagog, Tanrı'nın varlığının daha yoğun olduğu bir yer değil, kutsiyetiyle kalplerimizi O'na açma etkisine sahip olan yerdir. Bilinçli olarak kendi arzularımızı bir kenara bırakıp, bütünüyle Tanrı'ya ayrılmış bir yere girdiğimiz alandır. Dahası, Tanrı her birimizin

içinde bir Tanrısallık parçası olduğunu bilmemizi ister. *Mişkan, Bet Amikdaş* veya sinagogun duvarları hazır ve mevcut olduğu zaman bile kendi içimizde Tanrı için yer açabiliriz.

1. Geleneksel olarak dinle ilgisi olmayan bir yerde kalplerimizi Tanrı'nın varlığına nasıl açabiliriz?
2. Eğer Tanrı her yerdeyse, o zaman sinagoglar veya mabetler gibi fiziksel binalar inşa etmeye neden hâlâ ihtiyacımız vardır?
3. İçinizdeki Tanrısallığı hissettiğiniz yollardan biri nedir?

[Koren Sacks Humash](https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash) hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'in bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.